

Handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld 2022–2026

Antagen av

Reviderat senast 202x-xx-xx, § xx

Ansvarig nämnd: Kultur- och folkhälsonämnden

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Syfte	3
1.2 Ansvar	4
2. Begrepp	4
2.1 Våld i nära relation.....	4
2.2 Hedersrelaterat våld och förtryck.....	5
3. Särskilt sårbara grupper	6
3.1 Personer med funktionsnedsättning	6
3.2 Äldre	7
3.3 HBTQ- tillhörighet.....	7
3.4 Kvinnor i missbruk	7
4. Mål och fokusområden	8
4.1 Vision 2040.....	8
4.2 Fokusområden.....	8
1. <i>Våldsförebyggande arbete</i>	8
2. <i>Skydd och stöd</i>	10
3. <i>Insatser riktade till våldsutövare</i>	11
4. <i>Kunskap och kompetens</i>	11
5. <i>Samverkan</i>	12
6. Uppföljning av handlingsplanen	13
Bilaga 1: Utdrag ur styrdokument.....	14
Agenda 2030	14
Regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2027	14
Barnkonventionen.....	15
Istanbulkonventionen.....	15
Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2014:4.....	16
Socialtjänstlagen	16

1. Inledning

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälso- och samhällsproblem, en jämställdhetsfråga och ett allvarligt brott som medför stora konsekvenser för individer, relationer och för samhället. Våldet orsakar psykiskt och fysiskt lidande för våldsutsatta och leder till höga kostnader för individen och samhället. Våld i nära relationer förekommer i alla former av relationer, oavsett kön, ålder, religiös tillhörighet, kultur, etnicitet och sexuell identitet eller könsöverskridande identitet eller uttryck. I en klar majoritet av fallen är män gärningsmän och just mäns våld mot kvinnor är ett omfattande strukturellt samhällsproblem. Föreställningar om kön, makt och sexualitet har en väsentlig betydelse för alla former av våld inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik anmäldes år 2020 i Sverige 29 200 fall av misshandelsbrott mot kvinnor över 18 år. En majoritet, 80 %, begicks av närstående och andra kända gärningspersoner. 2020 anmäldes 1530 fall av grov kvinnofridskränkning¹. Mörkertalet är stort eftersom en stor andel våldsutsatta aldrig anmäler våldet som de utsätts för i den nära relationen. Ungefär en fjärdedel av våldet i nära relationer polisanmäls². Ungefär var tionde barn i Sverige lever i familjer med våld. De kan själva vara utsatta för våld och övergrepp eller bevittna våldet. Barn som växer upp med våld riskerar att hamna i våldsutsatthet och våldsutövande.

Ett av de svenska jämställdhetsmålen lyder *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra*. För ett så effektivt arbete mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck som möjligt behöver samhällets aktörer arbeta förebyggande, och reagera tidigt när det finns tecken på att barn och vuxna utsatts för våld av närstående. Vi som arbetar inom kommunen har en avgörande roll för att våld i nära relationer ska upptäckas och för att de som utsätts eller riskerar att utsättas ska få välfungerande skydd och stöd.

Kultur- och folkhälsonämnden (KFN) har tagit fram en ny handlingsplan som ersätter den tidigare handlingsplanen från 2017. Handlingsplanen omfattar arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i Hylte kommun. Ett antal möten och dialoger har hållits med representanter för olika kontor i syfte att inventera och kartlägga behov- och utvecklingsområden.

1.1 Syfte

Syftet med planen är att synliggöra, motverka och förebygga våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Planen syftar också till att uppmärksamma våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper. Arbetet ska utföras enligt gällande lagar, förordningar och riktlinjer och omfatta alla personer oavsett funktionsnedsättning, ålder, kön, missbruks- och beroendeproblem, nationell minoritet och andra bakgrundsfaktorer (ex. sexuell läggning). Handlingsplanen anger mål och riktning för det gemensamma arbetet och pekar ut vilka åtgärder som är viktiga att prioritera för fortsatt utveckling inom området i Hylte kommun 2022–2026.

¹ Brottsförebyggande rådet. Kriminalstatistik. Tillgänglig: [Anmälda brott - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se) (hämtad 2021-04-21)

² Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). Våld i nära relationer. Tillgänglig: [Våld i nära relationer - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](https://www.nck.se) (hämtad 2021-04-21)

1.2 Ansvar

Samtliga berörda nämnder ansvarar för att;

- Utifrån sina uppdrag arbeta mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Integrera handlingsplanen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.
- Implementera och regelbundet följa upp nämndernas egna åtgärder inom sina respektive områden.
- Samverka med civilsamhället i relevanta delar av handlingsplanen.
- Initiera och delta i samordning, samsyn och samarbete med andra lokala och regionala aktörer.

Kultur- och folkhälsonämnden ansvarar för att;

- Följa arbetet med planen genom kontinuerlig omvärldsbevakning, insamling av data, och föra dialog med nyckelpersoner på årsbasis för att få en sammanhållen bild av utvecklingen av arbetet.
- Revidera planen år 2026 eller tidigare vid behov.
- Utse samordnare mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som ska samordna genomförandet av handlingsplanen på övergripande nivå och samordna referensgrupp bestående av nyckelpersoner från barn- och ungdomskontoret, kultur- och folkhälsokontoret, omsorgskontoret.

2. Begrepp

2.1 Våld i nära relation

Våld i nära relationer är en samlingsterm som innefattar alla typer av våld mellan närstående. Det handlar både om ollickönade och samkönade relationer samt mellan syskon och inom andra familje- och släktrelationer. Män står för den övervägande delen av det allvarliga våldet mot kvinnor i nära relationer men våldet förekommer också i HBTQ (homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner) - relationer och utövas även av kvinnor mot män i heterosexuella relationer. Våld i nära relationer kan ta sig olika uttryck. Utöver psykiskt, fysiskt och sexuellt våld i relationer är hot och kontroll över internet och sociala medier vanligt förekommande. Genom digitala verktyg, t ex positioneringsappar, kan kontroll ske över var en person befinner sig. Oftast förekommer en kombination av våldet.

- **Latent våld** innebär outtalat våld där ilska och aggressivitet kan visa sig i kroppshållning och kroppsuttryck som skapar rädsla och upplevs som ett hot eller påminnelse om våldsamma konsekvenser.
- **Fysiskt våld** innebär allt våld från mindre allvarligt brott till dödligt våld. Ex. är att våldsutövaren slår, biter, river, utdelar örfilar eller knytnävslag, slår med tillhyggen, kväver, sparkar, håller fast, låser in eller binder fast.
- **Psykiskt våld** innebär hot, verbala kränkningar, nedvärderande och kontrollerande beteende, begränsningar och kontroll av umgänge med vänner och familj. Ex. på hot kan vara hot om fysiskt våld mot barn, familj och husdjur.
- **Sexuellt våld** innebär t.ex. att den som är våldsutsatt tvingas ha sex mot sin vilja, ha sex med andra, till prostitution, ha oskyddat sex eller bli fotograferad eller filmad.
- **Materiellt våld** avser våld som utövaren riktar mot kläder, möbler, datorer och mobiltelefoner eller andra betydelsefulla saker för den som är våldsutsatt.
- **Ekonomiskt våld** handlar ofta om den våldsutsatta inte är insatt i sin egen eller den gemensamma ekonomin. Andra exempel är att den som är våldsutsatt tvingas ta lån eller stora krediter samt köpa saker på avbetalning.
- **Försummelse och vanvård** handlar om ett medvetet val att i syfte att skada eller skapa otrygghet för personer som är i behov av vård eller omsorg t.ex. p.g.a. ålder eller funktionsnedsättning. Den som är våldsutsatt kan vara i beroendeställning till våldsutövaren för att klara sin vardag.
- **Våld riktat mot funktionsnedsättning** är en typ av våld där den neuropsykiatriska, intellektuella eller psykiatriska diagnosen står i centrum för våldet.
- **Våld mot husdjur** är en kvarhållande faktor för en våldsutsatt person. Våldet kan bestå i att husdjuret blir fysiskt misshandlad eller att våldsutövaren hotar att döda husdjuret vid separation.

2.2 Hedersrelaterat våld och förtryck

”Med hedersrelaterat våld och förtryck avses att människor, främst flickor och kvinnor men även pojkar och män, begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen.

Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. De patriarkala föreställningarna tar sig uttryck i kontroll av flickor och kvinnor som sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete, äktenskap och äktenskapsskillnad. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom t.ex. hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga.

Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas av att det finns ett starkt kollektivistiskt inslag, ofta i en familj och släktration, som bl.a. innebär att individens intresse och handlingar anses vara underordnat familjens intresse och att individens sexualitet och intima relationer är hela familjens angelägenhet som kan påverka familjens anseende”³.

Hedersrelaterat våld och förtryck förekommer i hela världen, och även i Hylte kommun. Det finns i nuläget ingen kartläggning kring omfattningen av hedersrelaterat våld i Hylte kommun, även om verksamheter som möter våldsutsatta beskriver att hedersrelaterat våld ökat de senaste åren. Att ha samsyn i frågan lokalt om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär är nödvändig för att arbetet ska bedrivas på ett verkningsfullt och ändamålsenligt sätt.

De som utsätts för hedersrelaterad brottslighet är ofta unga kvinnor och flickor och på grund av brottslighetens kollektiva karaktär drabbas de ofta hårdare än vid annan typ av brottslighet⁴.

3. Särskilt sårbara grupper

Handlingsplanens målgrupp är personer utsatta för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, barn som utsätts, lever eller bevittnar våld samt våldsutövare.

” Barn ska inte behandlas som bihang till en förälder eller en annan vårdnadshavare utan som rättighetsbärare och egna personer vars synpunkter på andras och egen utsatthet för våld kan sammanfalla med, eller avvika ifrån, de synpunkter som vårdnadshavare, föräldrar, syskon och andra närstående ger uttryck för.”
En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor
(Skr. 2016/17:10)

Genom konventionen om barnens rättigheter, som blev svensk lag den 1 januari 2020, ska barns rättigheter tydliggöras och stärkas.

Barnkonventionens fyra grundläggande principer är icke diskriminering, barnets bästa, barnets rätt till liv och utveckling och barnets rätt att göra sin röst hörd och få den beaktad. Kommunen ska respektera, främja och skydda barns rättigheter. Alla åtgärder som är nödvändiga att vidta för att uppfylla den här planen ska ha ett barnrättsperspektiv.

Inom gruppen våldsutsatta finns vissa grupper som benämns som särskilt sårbara. Det är personer som löper en högre risk att bli utsatta eftersom de ofta har sämre förmåga att utnyttja sina resurser och göra sig förstärkta. Bland de sårbara grupperna kan nämnas personer med psykisk ohälsa, utländsk bakgrund, minoritetsbefolkning, prostitution och hemlöshet.

Nedan lyfts våldsutsattheten fram närmare hos vissa särskilt sårbara grupper.

3.1 Personer med funktionsnedsättning

Individer med intellektuella och psykiska funktionsnedsättningar mer utsatta för våld än andra personer. Flertalet som har en funktionsnedsättning är beroende av andra i det dagliga livet. Det kan handla om hjälp och stöd, omvårdnad, service som utförs av exempelvis närstående, personliga assistenter, boendestödjare, daglig verksamhet, hemtjänstpersonal eller färdtjänst. Beroendet av andra är en förklaring till utsattheten för våld och innebär ökad risk för upprepat våld och övergrepp.

³ Proposition 2019/20:131 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, s. 24

⁴ Proposition 2019/20:131 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet

3.2 Äldre

Äldre personer är inte en homogen grupp utan behöver ses som unika individer med olika förutsättningar och behov, precis som andra åldersgrupper. Både äldre kvinnor och män kan utsättas för våld, övergrepp och försummelse av närstående, anställda i vård och omsorg, av sina grannar i särskilt boende och av personal och deltagare i daglig verksamhet. Det är mycket vanligare att äldre kvinnor utsätts för sexuellt våld än äldre män, men det sexuella våldet uppmärksammas sällan. Äldre kan även leva i en parrelation där våldet funnits med under mycket lång tid. Personalens kunskap om äldres sårbarhet för våldsutsatthet är viktig i arbetet med våld.

Med ökad ålder i kombination med sjukdom, ensamhet och beroende av andra ökar risken för utsatthet för våld, övergrepp och försummelse. Personer med demenssjukdom har dubbelt så stor risk att utsättas för vanvård av personal och anhörigvårdare.

3.3 HBTQ- tillhörighet

Kunskapen om HBTQ personers våldsutsatthet i nära relationer är generellt låg i samhället. Våld i HBTQ-relationer osynliggörs och förminskas ofta på grund av samhällets heterosexuella normer, som i sin tur bidrar till att omgivningen har svårare att se, förstå och hantera våldet. Därav blir det även svårare att ge rätt stöd och hjälp till den våldsutsatta. Det är viktigt att anställda som möter våldsutsatta har ett normkritiskt förhållningssätt och inte antar att de människor de möter lever i en heterosexuell relation eller identifierar sig med ett visst kön.

3.4 Kvinnor i missbruk

Kvinnor i missbruk är en mycket sårbar grupp. De allra flesta är utsatta för våld och övergrepp i sin vardag och våldet är oftast mycket grovt. Förövaren kan vara en partner eller före detta partner. Förövarna kan också vara poliser, väktare eller personal på behandlingshem. Kvinnor med missbruk har ofta svårt att få stöd och hjälp i egenskap av brottsoffer då de i första hand betraktas som missbrukare. De flesta skyddade boenden tar inte emot kvinnor med pågående missbruk. Många myndigheter och stödinsatser negligerar våldet och bedömer våldet som en konsekvens av missbruket trots att våldsproblematiken inte automatiskt upphör även om missbruket försvinner⁵.

⁵ Kunskapsguiden. "Särskild utsatthet" [Särskild utsatthet - Kunskapsguiden](#) (hämtad 2021-04-26)

4. Mål och fokusområden

4.1 Vision 2040

Hylte kommun har en vision som bygger på ett Hylte med utvecklingskraft, stolthet och medmänsklighet. Handlingsplanen knyter an till följande delar av visionen;

- ❖ *Att växa upp här är tryggt, stimulerande och skapar goda förutsättningar för livet.*
- ❖ *Hylte vill vi ge varje barn en god start i livet och fortsatt goda förutsättningar genom skolåren.*
- ❖ *Människor med omsorgsbehov; äldre, socialt utsatta och funktionshindrade erbjuds stöd utifrån helhetssyn på människan och familjen. Den hjälp som behövs, den omsorg och tjänster som krävs hanteras av en kompetent kommunal organisation.*
- ❖ *Omsorgen präglas av trygghet, delaktighet och engagemang. Den utförs enligt vetenskapligt verifierade metoder.*

4.2 Fokusområden

Utifrån de nationella målsättningarna⁶ samt lokala behov och prioriteringar har följande fokusområden identifierats för att utveckla och förbättra arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i Hylte kommun;

- Våldsförebyggande arbete
- Skydd och stöd
- Insatser riktade till våldsutövare
- Kunskap och kompetens
- Samverkan

Med varje fokusområde följer ett antal åtgärdsförslag.

1. Våldsförebyggande arbete

Det ska finnas kunskap om våldsförebyggande arbete, metoder och arbetssätt inom kommunens olika verksamheter. Normkritiska metoder och arbetssätt kopplat till kön, sexualitet och våld ska användas inom arenor där barn och unga vistas som t.ex. skola och fritidsverksamhet. Skolan och förskolan ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och för att förebygga och åtgärda kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Hedersproblematik i skolan tar sig olika uttryck och kan till exempel innebära att flickor och även pojkar hindras av sin familj att delta i undervisning som till exempel sex- och samlevnads-, musik-, eller simundervisning. En välfungerande undervisning om sex och samlevnad och relationer är ett viktigt verktyg för det förebyggande arbetet med att förändra stereotypa könsnormer och förebygga destruktiva maskulinitetsnormer hos unga män.

⁶ Skr 2016/17:10 *Makt, mål och myndighet*, Kapitel 5, En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Även Kompetenscentrum och svenska för invandrare (SFI) har en viktig roll i det förebyggande arbetet i att upptäcka våldsutsatthet och ge information om jämställdhet, sexuell och reproduktiv hälsa samt mänskliga rättigheter.

Hedersrelaterat våld och förtryck har uppmärksammats allt mer i Sverige och i Hylte kommun under de senaste åren. Som ett led i en framtida satsning på det förebyggande arbetet är det angeläget att kartlägga förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck inklusive tvångsäktenskap. En kartläggning kan ge en nulägesbild inför framtida uppföljningar och synliggöra behov samt ge förslag på adekvata insatser som leder till minskad förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck.

Föräldraskapsstöd är en viktig del i det våldsförebyggande arbetet. Det finns oftast stora brister i föräldraförmågan hos föräldrar som slår sina barn som exempelvis bristande ansvarstagande, fysisk och känslomässig försummelse, bristande förståelse för barns utvecklingsnivå och känslomässig gränslöshet.

Ideella föreningar med verksamhet för barn och unga ska vägledas av barnkonventionen och FN:s konvention för personer med funktionshinder. Föreningarna har ansvar att förebygga kränkningar och övergrepp och att kunna hantera, stödja och hjälpa dem som drabbats. En nyckelfaktor med arbetet mot sexuella övergrepp och kränkningar i föreningar är att ge kunskapsstöd till ledare om våldsförebyggande arbete.

Förslag på åtgärder:

- Arbeta metodiskt med normer och värderingar runt makt och våld kopplat till maskulinitet och övriga maktstrukturer i verksamheter som möter barn och ungdomar.
Ansvarig: Barn- och ungdomsnämnden **Medansvarig:** Kultur- och folkhälsonämnden
- Utveckla det förebyggande arbetet för att uppmärksamma våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck inom förskola/skola, kommunens öppna ungdomsverksamheter och fritidsverksamheter.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden
- Erbjud föräldraskapsstöd med inriktning på att förebygga våld och konflikter inklusive hedersrelaterat våld och förtryck.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Tidig upptäckt av individer som är, *eller riskerar att bli*, utsatta för våld genom bl.a. rutinfrågor om våld särskilt inom socialtjänsten och andra relevanta verksamheter.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden **Medansvarig:** Omsorgsnämnden
- Kartlägga förekomst av våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.
Medansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Utveckla samverkan med hyresvärdar och polis för att sprida information till hyresgäster om hur man kan agera vid misstanke om att granne är utsatt för våld
Medansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden

2. Skydd och stöd

Alla som bor i Hylte, barn som vuxna som har blivit utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, ska få individanpassat stöd och skydd. Det är extra viktigt att kunna erbjuda anpassade stödinsatser för personer med särskild utsatthet – personer med funktionsnedsättning, äldre, HBTQ- tillhörighet och kvinnor i missbruk. Trovärdigheten i deras berättelser ifrågasätts ofta och den extra utsattheten påverkas av beroende till våldsutövaren, osynligheten av våldet och sårbarheten. För personer med särskild utsatthet tillkommer därmed ytterligare faktorer som kan förhindra uppbrott från en relation som präglas av våld.

Utåtriktad och tillgänglig information om vart en utsatt eller anhörig kan vända sig för att få hjälp är viktigt. Strategiskt placerade affischer och broschyrer hos exempelvis skolor och bibliotek kan spela stor roll för en våldsutsatt. Kommunens hemsida ska innehålla enkel och tydlig information med telefonnummer såväl till kommunens verksamhet som till den nationella "Kvinnofridslinjen" och relevanta frivilligorganisationer. Det är viktigt att informationen finns på flera språk och på lätt svenska samt anpassas efter olika målgruppers behov, exempelvis för synskadade, personer med funktionsnedsättning eller äldre.

Förslag på åtgärder:

- Förbättra skydd och stöd till personer med funktionsnedsättning, äldre, HBTQ- tillhörighet och kvinnor med missbruk.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, omsorgsnämnden
- Utveckla arbetet med att erbjuda både akuta krissamtal och långsiktigt samtalsstöd till varje våldsutsatt vuxen och barn.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Förbättra skydd och stöd till personer som är, eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Särskilt uppmärksamma personer som riskerar barn- och tvångsäktenskap eller könsstympning.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden
- Arbeta med att sprida målgruppsanpassad och tillgänglig information för vuxna personer som är utsatta för våld och barn och unga som lever med våld, på kommunens hemsida, sociala medier, offentliga platser samt andra miljöer där våldsutsatta invånare kan befinna sig.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, Barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden
- Arbeta med att sprida tillgänglig information till våldsutövare om vart de kan vända sig för att få hjälp med att ändra sitt beteende.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden

3. Insatser riktade till våldsutövare

Våldsutövare ska erbjudas och motiveras till kvalificerade insatser i syfte att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Hylte kommun ska bedriva ett offensivt arbete genom att rikta fokus mot den som utövar våld. Förebyggande insatser som syftar till att stoppa våldet eller förhindra upprepat våld ska prioriteras.

Förslag på åtgärder:

- Utveckla arbetet med att uppmärksamma personer i kris eller konfliktfyllda relationer som har eller riskerar att utveckla ett våldsamt beteende, för att informera och motivera till stöd och hjälp.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden
- Motivera våldsutövare till samtal och behandling.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- I samverkan med polis och övriga rättsväsendet utveckla motivationsarbetet med dömda eller misstänkta våldsutövare så att fler väljer behandling mot våldsamt beteende.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Utveckla stöd för att individer som söker hjälp för sitt våldsbeteende.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden

4. Kunskap och kompetens

Hylte kommuns medarbetare ska ha grundläggande kunskap om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. En grundläggande kunskap innebär insikt och förståelse för de grundläggande orsakerna till mäns våld mot kvinnor och övriga utsatta. Det krävs också förståelse för livssituationen för personer med särskild sårbarhet, kunskap om samhällets ansvar och myndigheternas skyldighet att samverka samt förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet. Det är också nödvändigt att förskolornas/skolornas personal har grundläggande kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld och människohandel för sexuella ändamål och vilka konsekvenser det får för de som är utsatta.

Anställda som arbetar inom bostadsbolag har möjlighet att upptäcka missförhållanden i hemmet. Genom utbildning som ger ökad kunskap samt att kommunen samverkar med hyresvärdar kan varningssignaler fångas upp på ett tidigt stadium.

Förslag på åtgärder:

- Implementera och sprida handlingsplanen samt rutiner för arbetet till alla medarbetare.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, omsorgsnämnden, barn- och ungdomsnämnden
- Genomföra kontinuerliga utbildningsinsatser i våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck för alla medarbetare inom socialtjänsten, kommunala hälso- och sjukvården, förskola, skola samt folkhälso- och fritidspersonal.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, omsorgsnämnden, barn- och ungdomsnämnden

- Genomföra utbildningsinsatser i vidareutbildning om våld för särskilt sårbara grupper för alla medarbetare inom socialtjänsten, kommunala hälso- och sjukvård samt skola.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, omsorgsnämnden, barn- och ungdomsnämnden
- Utveckla kunskap om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt hjälpinsatser när någon medarbetare är utsatt för våld eller använder våld mot närstående bland kommunens chefer.
Ansvarig: Kommunstyrelsen
- Erbjud utbildning om våld och våldets konsekvenser i boendemiljön till hyresvärdar.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Erbjud introduktionsutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation och hedersrelaterat våld till ansvariga förtroendevalda.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden, omsorgsnämnden, barn- och ungdomsnämnden

5. Samverkan

Kommunen ska säkerställa ett väl fungerande samarbete med rutiner för gemensamt operativt arbete, ansvarsfördelning och uppföljning för att uppfylla de våldsutsattas behov av hjälp och stöd. Arbetet med våld i nära relationer kräver planering, samverkan och styrning. Samverkan bör ske med kunskap om och respekt för varje myndighetsuppdrag och kompetens i syfte att skapa tydliga rutiner och bättre samarbete. Kommunen bör utveckla och bibehålla en nära samverkan med civilsamhället kring det våldsförebyggande arbetet.

Förslag på åtgärder:

- Utveckla strukturerad samverkan i enskilda ärenden mellan socialtjänst och polis samt andra aktörer.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Utöka samverkan med halländska kommunerna och Länsstyrelsen Halland för att utveckla gruppverksamhet till målgruppen våldsutövare och samarbete vid regionala skyddsplaceringar av våldsutsatta.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden
- Komplettera samverkan med Region Hallands lokala nämnd i Hylte och andra relevanta aktörer i Hylte i det våldsförebyggande arbetet.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden **Medansvarig:** Barn- och ungdomsnämnden
- Vidareutveckla samverkan inom kommunen med hjälp av samordnare och referensgrupp för snabbare och effektivare stöd till våldsutsatta.
Ansvarig: Kultur- och folkhälsonämnden **Medansvarig:** Barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden

6. Uppföljning av handlingsplanen

Öppna jämförelser (ÖJ) kan användas som en del i det systematiska förbättringsarbetet och i att fortsatt identifiera utvecklingsområden. ÖJ är ett verktyg för att analysera, följa och utveckla socialtjänstens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Eftersom ÖJ genomförs varje år är det också ett viktigt instrument för uppföljning och som kan bidra till kunskap om kommunens arbete har förbättrats.

KFN ansvarar för att följa upp handlingsplanen och redovisa årligen till kommunfullmäktige. Referensgruppen träffas två gånger per år och följer upp handlingsplanen.

Uppföljning av handlingsplanens ska ske genom följande analys av samtliga åtgärder;

a) *Nulägesbeskrivning*

- Hur har respektive nämnd arbetat med åtgärden? På vilket sätt?
- Vad fungerar bra? Vad fungerar mindre bra?

b) *Orsaksanalys*

- Varför fungerar det bra? Varför fungerar det dåligt?

c) *Dra slutsatser*

- Behöver något göras/förbättras/utvecklas?

d) *Förslag på fortsatt arbete med åtgärder*

- Vad kan nämnden själva göra?
- Vad behöver förändras/förbättras på övergripande nivå?

Nedan lyfts utdrag ur internationella, nationella och regionala styrdokument styrdokument fram som berör och ska styra arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Agenda 2030

Genom Agenda 2030, FN:s Kvinnokonvention och de jämställdhetspolitiska målen har Sverige åtagit sig att göra kvinnors och flickors rättigheter till verklighet. Mål i Agenda 2030 som framförallt kopplar till våld är mål 3, 5, 10 och 16. Mål 5 handlar om jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. I målet ingår att avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Delmålen 8.7 och 16.2 handlar om att bl.a. vidta omedelbara effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel samt att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. Den här handlingsplanen är ett led i att uppnå mål och delmål i Agenda 2030.

Regeringens nationella

strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2027

Regeringens tioåriga nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor började gälla den 1 januari 2017. Strategin är en del av regeringens jämställdhetspolitiska skrivelse (2016/17:10).³² Strategin uppmärksammar särskilt två områden, vikten av förebyggande insatser, och mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld. Den omfattar även ett åtgärds-paket mot våld i samkönade relationer, arbete med hedersrelaterat våld, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt åtgärder mot destruktiv maskulinitet. Strategins fyra målsättningar är:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling.

Barnkonventionen

Svensk lag sedan 1 januari 2020. Domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Barnets rättigheter ska

synliggöras och det skapas därmed en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Fyra grundläggande principer som alltid skall beaktas när det handlar om frågor som berör barn:

- Art 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde, ingen får diskrimineras.
- Art 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Art 6: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Art 12: Alla barn har rätt att få uttrycka sin mening och få den respekterad

Särskilt viktiga artiklar i Barnkonventionen – i förhållande till hedersrelaterat våld och förtryck;

- Art. 19: Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.
- Art. 24: Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.

Istanbulkonventionen

2011 antogs Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet – även kallad Istanbulkonventionen. Sverige ratificerade konventionen i maj 2014 och den trädde i kraft i november 2014. Stater som ansluter sig till konventionen har ett ansvar för att vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att förebygga, utreda, straffa och gottgöra (kompensera, ersätta) våldshandlingar som omfattas av konventionen och som begås av ickestatliga aktörer.

Istanbulkonventionen:

- Fördömer alla former av våld mot kvinnor och våld i hemmet.
- Våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män och att det är dessa förhållanden som har lett till att män dominerar och diskriminerar kvinnor och som hindrar kvinnors utveckling.
- Våld mot kvinnor är könsrelaterat på strukturell nivå och att våldet mot kvinnor är en av de viktigaste orsakerna till att kvinnor är underordnade män.
- Kvinnor och flickor riskerar att utsättas för könsrelaterat våld i större utsträckning än män.
- Våld i hemmet drabbar kvinnor oproportionerligt och att även män kan utsättas för våld i hemmet.
- Kvinnor och flickor utsätts ofta för allvarliga former av våld, såsom våld i hemmet, sexuella trakasserier, våldtäkt, tvångsäktenskap, hedersrelaterade brott och könsstympning, vilket är en allvarlig kränkning av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och utgör ett stort hinder för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Barn är offer för våld i hemmet, inbegripet som vittnen till våld i familjen.

Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2014:4

Hösten 2014 publicerade Socialstyrelsen omarbetade föreskrifter och allmänna råd, våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) där flera tidigare allmänna råd förändrats till föreskrifter. I kapitel 3 beskrivs socialnämndens ansvar att fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och

barn som bevittnat våld och beskriva när och hur målen ska uppnås. Socialnämnden har också ansvar för att fastställa var i verksamheten ansvaret ligger för att utreda, fatta beslut i, och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som utsatts för eller bevittnat våld. Skrivningen kring barn som bevittnat våld har skärpts. Dessa barn ska nu utredas på samma sätt som barn som blivit fysiskt utsatta.

Socialtjänstlagen

Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp, vilket framgår av 5 kap. 11 § SoL. Socialtjänstens skyldighet att hjälpa brottsoffer omfattar våldsutsatta kvinnor och män, både i hetero- och hbtq-relationer, samt barn. I 3 kap 3§ socialtjänstlagen framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet samt att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras.

Socialtjänsten har ansvar för att ta ett helhetsgrepp och se till att hela familjen får den hjälp och det stöd som respektive person behöver. Regeringen har tydligt angivit vikten av att det i socialtjänstens arbete utvecklas effektiva strukturerade metoder för att arbeta med våldsutövande